

СУПРУНЕНКО Л. А.

*аспірантка Науково-дослідного економічного
інституту Міністерства економічного
розвитку і торгівлі України
м. Київ*

РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ, ЯК СКЛАДОВОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

В Україні транскордонне співробітництво сьогодні розглядається у двох площинах - як інструмент розвитку прикордонних територій і як чинник реалізації її євроінтеграційних прагнень.

Транскордонне співробітництво прикордонних областей України і сусідніх країн умовно можна розділити на два "напрямки":

1) транскордонне співробітництво, що відбувається на кордоні України з Європейським Союзом;

2) транскордонне співробітництво у так званому новому прикордонні, яке деякі українські дослідники визначають як сукупність історичних і новоутворених соціальних та економічних зв'язків уздовж кордонів колишніх радянських республік, зокрема України, Росії, Білорусі й Молдови.

Різними є також завдання для кожного із зазначених "напрямків". Головним завданням співробітництва на кордоні з Європейським Союзом є подолання наслідків втілення за радянських часів концепції кордону як лінії розподілу і посилення його контактної функції, що, серед іншого, передбачає "недопущення проведення ...нових розмежувальних ліній" після розширення Європейського Союзу. Саме на цьому положенні робиться наголос у Повідомленні Європейської Комісії для Ради та Європейського Парламенту "Ширша Європа - сусідство: нова структура відносин з нашими східними та південними сусідами".

Розвиток транскордонного співробітництва у "новому прикордонні", поряд із завданнями економічної і культурної співпраці, має ще одне -

подолання психологічного дискомфорту, що виник у місцевих жителів територій, які стали прикордонними внаслідок дезінтеграції СРСР.

Сьогодні транскордонне співробітництво в обох напрямках стикається з новими викликами, що становлять загрозу безпеці на кордонах України, а саме: нелегальна міграція, торгівля людьми, контрабанда, найнебезпечнішими видами якої вважається перевезення наркотиків і зброї.

Україна є активним учасником транскордонного співробітництва, оскільки має сухопутний кордон із сімома країнами. Із 27 адміністративно-територіальних одиниць 19 є прикордонними. На території таких прикордонних областей, як Волинська, Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Луганська, Одеська, Сумська, Харківська, Чернівецька, Чернігівська створено дев'ять єврорегіонів - Буг, Верхній Прут, Дніпро, Карпатський, Нижній Дунай, Слобожанщина, Донбас, Ярославна та Дністер.

Особливістю транскордонного співробітництва України є те, що воно відбувається як на кордоні України з країнами Європейського Союзу, так і на кордонах з Російською Федерацією, Республікою Білорусь та Республікою Молдова.

***Довідково:** Найбільшими транскордонними регіонами України є українсько-російський, який охоплює 10 областей України та українсько-білоруський транскордонні регіони (7 областей).*

Українсько-румунський транскордонний регіон складається з 4 областей України (Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська) та 5 повітів (жудеців) Румунії.

Українсько-молдовський регіон сформований з 5 районів Республіки Молдова (Єдинець, Сороки, Тіхгїна, Ляпушина, Кагул, 2 –х молдовських автономних утворень – Гагаузія та Придністров'я), а також з Чернівецької, Вінницької та Одеської областей України.

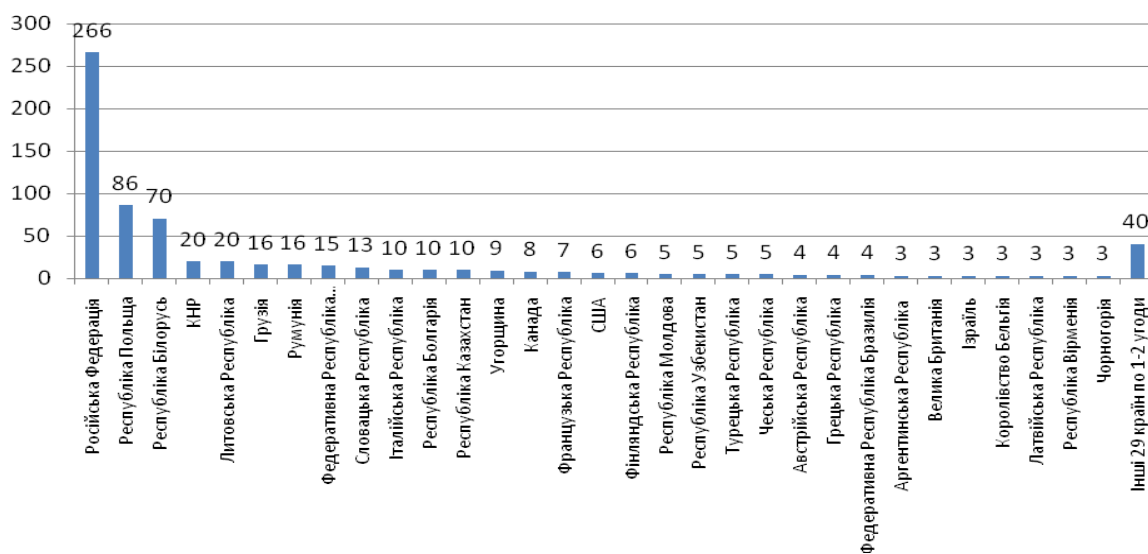
Меншими за розмірами є українсько-польський, українсько-угорський та українсько-словацький транскордонні регіони.

Окреме місце в системі транскордонних зв'язків займає міжрегіональні зв'язки. Вони виступають визначальним фактором розширення торговельно-економічних відносин, а реалізація масштабних міжрегіональних проектів дозволяє залучати інвестиції в регіони, створювати нові робочі місця та зменшувати міжрегіональні диспропорції.

Транскордонне та міжрегіональне співробітництво займають інтегруюче місце у системі нової регіональної політики, поєднуючи між собою стратегії

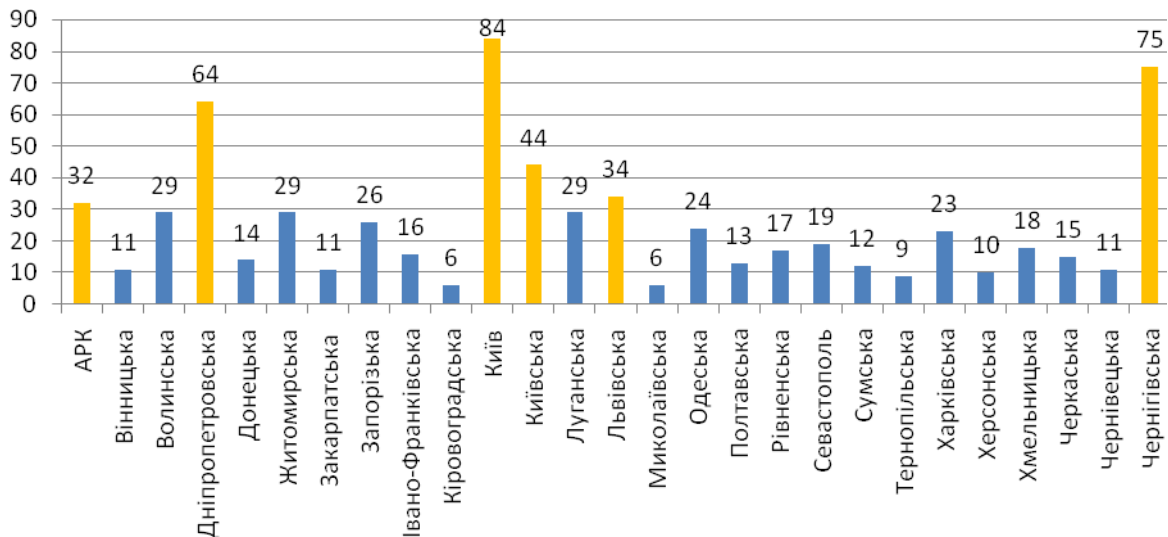
модернізації країни, регіонального розвитку, євроінтеграційну та регіональні стратегії. Основними сферами співпраці міжрегіональних угод для України є розвиток співробітництва в торговельно-економічній, науково-технічній, культурно-гуманітарній, туристичній, транскордонній сферах та налагодження міжлюдських контактів.

На сьогоднішній день регіонами України укладено близько 681 міжрегіональний документ (угода, договір та меморандум) з регіонами 60 країн світу. Основним партнерами при цьому є країни Європейського Союзу (Республіка Польща, Литовська Республіка, Румунія, Федеративна Республіка Німеччина та інші) та СНД (Російська Федерація, Білорусь, Грузія та інші). В останні роки спостерігається тенденція до збільшення міжрегіональних угод, укладених з провінціями КНР.

Мал. 1. Структура міжрегіональних угод за країнами співробітництва

Довідково: З 1991 року кількість підписаних міжрегіональних документів щороку збільшується. Найбільшу кількість угод було підписано з 2000 по 2004 рік, та у 2010-2011 роках. За дані періоди було підписано майже половину документів та залучений найбільший діапазон країн співробітництва. Найбільш активними областями по підписанню міжрегіональних документів за період з 1991 по 2013 роки були м. Київ, Чернігівська, Дніпропетровська, Київська та Львівська області.

Мал. 2. Структура міжрегіональних угод за регіонами України

Отже, транскордонне співробітництво в Україні є одним із важливих аспектів у процесі формування регіональної політики України на засадах, що прийняті у Європі. Це обумовлено не тільки внутрішніми факторами, але і зовнішніми, оскільки формуючи свою регіональну політику до 2014 року, Європейський Союз, поряд з підвищенням конкурентоспроможності та конвергенцією регіонів, третім пріоритетним напрямком визначив саме транскордонне співробітництво.

Водночас, головним та обов'язковим чинником, який великою мірою впливає на успішне здійснення транскордонного співробітництва, є забезпечення активної участі в ньому широкого представництва громадськості та неурядових організацій.

У зв'язку з цим, особливої ваги набувають питання підтримки ініціатив, націлених на розбудову громадянського суспільства, впровадження програм обміну фахівцями в конкретних галузях, представниками медіа, учнівською та студентською молоддю, спортсменами; посилення співробітництва у культурній сфері, розширення контактів між громадськими інституціями.

Література:

1. Долішній М., Беленький П. Регіональні основи транскордонного співробітництва // Регіональна економіка.-1996.

2. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво (Монографія) / Мікула Н. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

3. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011 – 2015 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 1088 від 01.12.2010 р. — Режим доступу : [//http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi](http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).

4. Про транскордонне співробітництво [Електронний ресурс] : Закон України № 1861-IV від 24.06.2004 р. — Режим доступу : [//http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi](http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).

5. Регіональна політика: методичний посібник/(Чмир О. С. та ін.)/за ред. В. Ф. Бесєдіна. – К.: Науковий світ. - 2000.

6. Студенніков І. Транскордонне співробітництво як дзеркало регіональної політики в Україні / І. Студенніков // Економічний часопис – XXI [Текст]. — 2005. — № 1-2.

7. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво / В. І. Піла, О. С. Чмир, О. А. Гарасюк, Т. В. Терещенко. – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. – 412 с.